

Állatorvostudományi Egyetem, Budapest
Állattenyésztési, Takarmányozástani és
Laborállat-tudományi Tanszék

Kutyatulajdonosok döntési preferenciái kutyavásárlásnál

Horváth Adrián Tamás

Témavezető:

Dr. Maróti-Agóts Ákos
DVM, PhD, habil., egyetemi docens,
Állatorvostudományi Egyetem,
Állattenyésztési, Takarmányozástani és
Laborállat-tudományi Intézet

2018.

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés.....	4
2.	Irodalmi áttekintés.....	6
2.1.	A dán cikk módszertana és eredményei.....	6
3.	Anyag és módszer.....	14
3.1.	Hazai kutya állományok.....	14
3.2.	A kérdőíves adatgyűjtés.....	15
3.3.	A kérdőív kérdései.....	17
4.	Eredmények.....	22
4.1.	A válaszadók szociodemográfiai jellemzői.....	22
4.2.	A kutya általános adatai.....	22
4.3.	A vásárlás előtti jellemzők és a kutyafajták kiválasztásának okai.....	23
4.4.	Befolyásoló tényezők a kutya kiválasztásánál.....	24
4.4.1.	Küllem.....	24
4.4.2.	Fajta tulajdonságok.....	25
4.4.3.	Beszerzési körülmények.....	25
4.5.	Egészség és viselkedési problémák.....	26
4.5.1.	Egészség és viselkedési problémák, amikor nem kellett állatorvoshoz fordulni.....	26
4.5.2.	Egészség és viselkedési problémák, amik állatorvosi beavatkozást igényeltek.....	27
4.5.3.	Állatorvosi költségek.....	27
4.6.	Különbségek a tulajdonos-kutya kapcsolat minőségében.....	28
4.7.	Új kutya vásárlása.....	30
5.	Következtetések.....	31
5.1.	Szociodemográfiai jellemzők.....	31
5.2.	Kutyák általános adatai.....	31
5.3.	A vásárlás előtti jellemzők és a kutyafajták kiválasztásának okai.....	31
5.4.	Befolyásoló tényezők a kutya kiválasztásánál.....	32
5.4.1.	Megjelenés.....	32
5.4.2.	Fajta tulajdonságok.....	33
5.4.3.	Beszerzési körülmények.....	33
5.5.	Egészség és viselkedési problémák.....	33
5.5.1.	Egészség és viselkedési problémák, amikor nem kellett állatorvoshoz fordulni.....	34
5.5.2.	Egészség és viselkedési problémák, amik állatorvosi beavatkozást igényeltek.....	35

5.5.3. Állatorvosi költségek	36
5.6. Különbségek a tulajdonos-kutya kapcsolat minőségében.....	36
5.7. Új kutya vásárlása	37
6. Összefoglalás.....	38
7. Summary	39
8. Irodalomjegyzék.....	40
9. Köszönetnyilvánítás	43

1. Bevezetés

Napjainkban kijelenthetjük, hogy a kutyák legfontosabb feladata az emberi társas kapcsolatok helyettesítése, az egyre magányosabb emberek magányának oldása, frusztráltságának enyhítése. Erre a feladatra a közeljövőben minden bizonnyal széleskörűen fogunk majd robotokat, mesterséges intelligenciát is használni, de egyelőre a kutyák komplex és bizonyos fókig kiszámíthatatlan reakciói nyújtják a legjobb megoldást ezekre a problémákra.

A farkas házasítása legalább 40 ezer évvel ezelőtt megtörtént, de újabb kutatások szerint akár 100 ezer évre is tehető. A kutyák kezdetben őrző, védő, vadászó, terelő funkciókat láttak el, ám manapság a legtöbb ebet házikedvencként tartják. Sok fajtajegy átalakult, és elsősorban nem a funkció, hanem a kinézet vált fontossá, főleg a kutyakiállítások térhódításának köszönhetően. Ez az „új”, még meghatározatlan, kialakulatlan haszonvételi forma sok problémát felszínre hozott.

A fajtatizta tenyésztés, a különböző az egyes tulajdonságok fixációja érdekében végrehajtott beltenyésztést fokozó tenyésztési eljárások miatt sok genetikai betegség jelent meg a fajtatizta kutyákban. A kóros elváltozások a hozzá nem értő emberek szemében ma már inkább fajtajellegnek számítanak, mint például a francia bulldog krónikus légzési problémái. Világszerte az állatorvosok és állatvédő szervezetek próbálják felhívni az emberek figyelmét a genetikai betegségekre. Ennek ellenére a kutyafajták népszerűségi adataiból az derül ki, hogy az emberek figyelmen kívül hagyják ezeket a figyelmeztetéseket. A kutyafajták kizárólag a divat hatására válnak népszerűvé és nő a létszámuk, mivel eredeti feladataik (őrzés-védelem, terelés, vadászat, stb) már eltűntek, kizárólag küllemük alapján ítéljük meg őket. A küllemük a feladatuk.

Az emberek egyre közelebb érzik magukhoz társállataikat, többségük már családtagként kezeli őket, mégis sokan olyan fajtatizta kutyát választanak, amelyek már születésüktől fogva betegek. Gyakorlataim során feltűnt, hogy bizonyos fajtájú kutyák gyakrabban fordulnak meg az állatorvosi rendelőben, ezért érdekelték a kutyatartók kutyavásárlási preferenciái.

Egy a témakörben készült dán cikket (Sandøe, 2017), amely a genetikailag legterheltebb fajták tulajdonosainak kutyavásárlási szempontjait vizsgálta, nagyon lényegre törőnek és szókimondónak találtam.

Diplomamunkám célja Sandøe 2017-es cikkének kérdőívének felhasználásával, azonos fajták tulajdonosainak hazai megkérdezése motivációikról. A dolgozat nem

tárgyalja a gazdák pszichológiai elemzését, elsődleges célja a hazai tulajdonosok kutyáinak legfontosabb állategészségügyi paramétereinek összegyűjtése, majd a kapott válaszok alapján a dán és a magyar kutyatartók, körülményeik és motivációik összehasonlítása volt.

2. Irodalmi áttekintés

Munkámhoz Peter Sandøe, egy dán, bioetikával foglalkozó filozófus professzor cikkét és annak kérdőívét használtam fel, ezért elsőként ezt a cikket szeretném részletesen bemutatni.

Ezt követően a kérdőív magyar fordítását, hazai adaptálását ismertetem.

2.1. A dán cikk módszertana és eredményei

Peter Sandøe és munkatársai kérdőív segítségével négy kedvelt kutyafajtát vizsgáltak: cavalier king charles spániel, chihuahua, francia bulldog, cairn terrier. Ezekből két divatos kutyafajta képviseli a szélsőséges fizikai tulajdonságokat (francia bulldog és chihuahua), egy népszerű fajta, ami nagy arányban terhelt örökletes betegségekkel, de nem függ össze a fizikai tulajdonságaival (cavalier king charles spániel), valamint egy hasonló méretű, de extrém fizikai tulajdonsággal nem rendelkező és az összes kutyapopulációhoz képest átlagos arányban genetikai betegségekkel terhelt kontrollfajta (cairn terrier).

A tulajdonosok a dán nemzeti kutyaregisztrációs adatbázisból lettek kiválasztva, 750 fajtánként, ebből 911 tulajdonos válaszolt, és 846 értékelhető válasz érkezett be.

A négy fajta tulajdonosai között különbség volt kutyavásárlás tervezés fokában, chihuahua tulajdonosok terveztek a legkevésbé. Egészség és más tulajdonságok a cairn terrier tulajdonosoknak voltak a legfontosabbak, míg a kutya személyisége a francia bulldog és cavalier king charles spániel tulajdonosoknak volt fontosabb, de kevésbé fontos a chihuahua tulajdonosoknak.

Súlyosabb egészségügyi és viselkedési problémák pozitívan asszociáltak a szorosabb tulaj-kutya kapcsolattal a cavalier king charles spániel és a chihuahua esetében, viszont a francia bulldog tulajdonosoknál a súlyosabb betegségek miatt kevésbé vásárolják a fajtát. Arra, hogy miért vesznek genetikai betegségekkel terhelt fajtájú kutyákat a gazdák, arra több lehetséges magyarázat is van. Elképzelhető, hogy a kutyavásárló nem tud a potenciális problémákról, vagy nem veszi észre az öröklött betegség klinikai tüneteit, esetleg a problémát fajtaspecifikus karakterjegynek hiszi. Az is elképzelhető, hogy a tulajdonosnak egy adott kutyafajta más tulajdonságai (például: küllem, testméret, szőrzet) jobban érdeklik, mint az egészségügyi állapota.

A chihuahua és cairn terrier tulajdonosok kevésbé tájékozódtak könyvekből és szakértőktől a kutya vásárlása előtt, mint a cavalier king charles spániel és a francia bulldog tulajdonosok.

A cairn terrier és cavalier king charles spániel tulajdonosok már kölyökkorukban megveszik kutyájukat, míg a chihuahua és a francia bulldog tulajdonosok gyakrabban kapták kutyáikat az előző tulajdonostól. Cairn terrier tulajdonosok voltak a legelkötelezettebbek a fajtajelleg iránt, de a legkevésbé őket érdekelte a kutya egyedi megjelenése.

A francia bulldog tulajdonosok találkoztak a legtöbb egészségügyi és viselkedési problémával, míg a cairn terrier tulajdonosok a legkevesebbel. Francia bulldog tulajdonosok tapasztaltak a legtöbbször olyan gasztrointesztinális és bőr problémákat kutyáiknál, ahol nem kellett állatorvosnak beavatkoznia.

Sorrendben a cavalier king charles spániel tulajdonosok találkoztak leggyakrabban olyan bőrbetegséggel, amelyeknél nem kellett állatorvoshoz fordulni, viszont olyan tüneteknél, ahol állatorvosi beavatkozásra volt szükség, a francia bulldoggal megegyező gyakorisággal fordult elő.

A chihuahua és francia bulldog tulajdonosok jelentették a legtöbbször, hogy kutyájuk olyan légzőrendszeri problémával küszködött, amikor nem kellett állatorvoshoz fordulni. Francia bulldog tulajdonosoknak volt a legmagasabb állatorvosi kiadása, míg a cairn terrier tulajdonosoknak a legkevesebb.

A chihuahua tulajdonosok és kutyáik között találták a legszorosabb kapcsolatot, míg cairn terrier tulajdonosok és kutyáik között a leggyengébbet.

Míg cairn terrier, cavalier king charles spániel és chihuahua tulajdonosoknál a tapasztalt egészségügyi és viselkedési problémák (attól függetlenül, hogy állatorvoshoz kellett fordulni, vagy sem) nem befolyásolták negatívan ugyanazon kutyafajta újbóli megvásárlását, addig a Francia bulldog tulajdonosoknál a fellépő problémák számának növekedésével csökkent ugyanazon kutyafajta újbóli megvásárlásának gyakorisága. (Sandøe et al., 2017)

Az Egyesült Királyság Kennel Klubja kritikákkal szembesült, mivel a kutyák bizonyos konformációjára vonatkozó a klub által előírt fajtasztenderdek káros hatással vannak a kutyák jólétére. Az 50 legnépszerűbb kutyafajta közül mindegyiknek legalább a konformáció egyik aspektusa hajlamosította egy rendellenességre, és 84 betegség vagy közvetlenül, vagy közvetve összefüggésbe hozható a konformációval. A miniatúr uszár, a bulldog, a mopsz és a basset hound állt legtöbbször összefüggésben a testalakuláshoz kapcsolódó rendellenességekkel. A cavalier king charles spánielben a becsült prevalencia mitrális szívbillentyű betegségre 11 és 45 % közé tehető. (Asher et al., 2009)

Az 50 legnépszerűbb az Egyesült Királyság Kennel Klubja által elfogadott kutyafajtákban összesen 312 a konformációhoz nem kapcsolódó örökletes betegséget azonosítottak. Német juhászokhoz és golden retrieverekhez kapcsolódik a legnagyobb számú rendellenesség. A genetikai betegségek átadásának leggyakoribb módja az autoszomális recesszív volt, és a leggyakoribb elsődlegesen érintett rendszer az idegrendszer volt. (Summers et al., 2010)

Az egyik súlyosabb rendellenességnek minősített elváltozás kutyáknál a *brachycephal légúti obstrukciós szindróma (brachycephalic airway obstructive syndrome, BAOS)*. Leggyakrabban az angol bulldognál, mopsznál és a boston terriernél fordul elő, de a francia bulldog is érintett. A brachycephal szindróma a felső légutak rendellenességeinek kombinációja, ami felső légúti elzáródást okoz. A szindróma magába foglalja a hosszúkás lágyszájpadlást, kihajló gégekamrákat, gégeösszeesést és hypoplasztikus légcsövet. Az érintett kutyák az előző rendellenességek bármely kombinációjával rendelkezhetnek, amely különböző mértékű felső légúti összenyomódást okozhat. A klinikai jelek közé tartozik, de nem csak ezekre korlátozódik, a hangos légzési hangok (zúgás, süvöltés, sistergés), az intolerált testmozgás, a köhögés, a regurgitáció, a hányás, a nehézlégzés, az ájulás. Ezek a kutyák hajlamosak a légzési nehézségekre, és súlyos esetben állatorvosi beavatkozást igényelnek a kialakult cianózis és megemelkedett hőmérséklet miatt. A BOAS szindrómával érintett kutyák gyógyszeres és sebészeti ellátásra szorulnak. (Riecks et al., 2007)

Egy betegség klinikai tüneteinek felismerése fontos kezdeti lépés az állattulajdonosoknál a probléma folyamatának megértésében, és annak eldöntésében, hogy a fennálló probléma kezelésére és kivizsgálására szükséges-e állatorvosi figyelmet fordítani. A betegség klinikai tüneteinek felismerési hiánya, vagy annak felismerési hiánya, hogy ezek a jelek valamilyen problémára utalnak, amelyek állatorvosi beavatkozást igényelnek, korlátozzák a klinikailag érintett állatok jóllétének javítását. A kezelés hiánya a klinikai tünetek folyamatosságához vezethet, ami negatívan befolyásolhatja az állat jóllétét. A kutatásban résztvevő, légzési problémával érintett kutyák tulajdonosa 58 %-ban állította, hogy kutyájának nincsenek légzési panaszai. Ez azt sugallja, hogy a legtöbb *brachycephal légúti obstrukciós szindrómában (BOAS)* szenvedő kutya számára nem kérnek állatorvosi tanácsot az állat kondíciójával összefüggő jólléti problémájának enyhítésére. A BOAS jólléti következményeinek súlyos felismerése és a klinikai tüneteinek hatékony felismerése nélkül akadályozzák az érintett állatok számának csökkentésére tett erőfeszítéseket. Az érintett kutyák továbbra is részt vehetnek a

tenyésztési programokban, és egész életükben a BOAS krónikus tünetei szenvedhetnek a kezelés elmaradása végett. (Packer et al., 2012)

A cavalier king charles spánielben 1997-ben először azonosították a Chiari-szerű malformációt (occipitalis csont hipoplázia), ami *caudalis fossa* túlsúfoltságot, a cerebroszinális folyadékútvonalak elzáródását és másodlagos syringomyeliát okoz. Miután az állapotot leírták, nyilvánvalóvá vált, hogy a fajtában széles körben előfordult. Érintett cavalier king charles spánieket Európa, Ausztrália és Észak-Amerika szerte találtak. A klasszikus klinikai tünetek a cavalier king charles spánielben a nyaki és a váll fonák érzés (paresztézia), ami miatt a kutya nyaki, vagy váll régióját vakarja, különösen akkor, ha izgatott, vagy pórázon van. Az enyhe esetek nem igényelnek kezelést, vagy kezelhetők nem szteroid gyulladáscsökkentő szerekkel, viszont jelentős számú kutya progresszív tüneteket mutat, és sebészeti beavatkozást igényel (Rusbridge & Knowler, 2003).

A kutyatulajdonosok kétféle módon tekinthetők fogyasztóknak. Elsőként a kutyatenyésztőktől megvásárolják termékeiket, a kiskutyákat. Másodsorban az egészségügyi szolgáltatásokat fogyasztják, melyeket tenyésztőktől, kennel kluboktól, állatorvosoktól, mint egészségügyi szakemberektől kapnak. A kutyatulajdonosok fogyasztói magatartása még a kutya megvásárlása előtt elkezdődik, a legtöbb esetben el kell dönteniük a megvásárlandó kutya fajtáját, azután pedig ki kell választaniuk a tenyésztőt és az almot. E döntések meghozatalát befolyásolhatják az egészséggel kapcsolatos információk és ismeretek, valamint a potenciális kutyatulajdonos személyes értékei. (Leppänen et al., 2000)

A fogyasztók döntéseiket érzelmi alapú választásokra, vagy kognitív információfeldolgozásra alapozhatják. (Elliott, 1998)

Feltételezhetjük, hogy a tenyésztőktől és az állatorvosoktól kapott szakértői információk létfontosságúak lehetnek a tulajdonosok döntéshozatali folyamatában, ha történt ilyen tanácsadás. (Leppänen et al., 2000)

Ahogy más kulturális tényezők, úgy a társállatok ízlése is gyorsan változhat. Ilyen értelemben nem különböznek a népszerű zenétől, a sportcipőktől és ruházati stílusoktól, tehát a kutyafajták a divat egy formájává váltak. Ez a jelenség különösen nyilvánvaló az uszár esetében, ahol az 1950-es évek közepén a fajta népszerűségének növekedése megváltoztatta a divatot (poodle skirt). Nem meglepő módon néhány fajtadivatot a média teremtett. Erre a legjobb példa a 101 kiskutya Disney film. A film 1985-ös újbóli kiadását követő nyolc évben az új dalmaták éves regisztrálásának száma látványosan 8170 kölyökről 42816 kölyökre növekedett. Az 1993-as csúcst a történelem legmeredekebb

népszerűségi zuhanása követte bármely fajtát illetően, 97 %-os csökkenés egy évtized alatt. Ennél is drámaibb példa az óangol juhászkutya százszoros regisztrációs növekedése 14 év alatt, az 1959-es Egy bozontos eb Disney filmet követően. A rottweilerek népszerűsége az 1970-es években szerény növekedést mutatott, de az 1980-as évek közepén robbanásszerűen nőtt a népszerűsége. 1983-ban a rottweiler a 25. legnépszerűbb kutyafajta Amerikában. Tíz évvel később már második a listán, majd a következő évtizedben 83 %-kal csökken a regisztrálások száma. A fajta csökkenésének egyik tényezője a halálos támadásokhoz kapcsolódó rossz társadalmi megítélés volt. A rottweilerek által az Egyesült Államokban megölt emberek száma 1987 és 1998 között jelentősen megugrott. Több kutya több támadást jelentett, ami tömeges negatív híradásokat eredményezett, és a rottweilerek iránti kereslet összeomlott. Lényegében a fajta csökkenése közvetlen következménye a népszerűség hirtelen növekedésének. A divat egészségügyi következményekkel járhatnak a kutyák számára. A fajták különböznek a genetikai rendellenességekben való hajlamukban. A fajta népszerűségének fellendülése növelheti azt a gyakoriságot, amellyel a korábban nem beteges fajták megjelennek az állatorvosi klinikákon. Például a most népszerű kisméretű fajták miatt valószínűleg nő a patelláris luxációban szenvedő kutyák száma. A divat a nem kívánt állatok eutanáziájának szempontjából is szerepet játszhat. Azok az egyének, akik a hóbortok alapján választanak kutyát, azt vehetik észre, hogy a már felnőtt kutya nem illik bele az élethelyzetükbe. Az életstílusproblémák a leggyakoribb okok, amiért a tulajdonosok lemondanak társállataikról. A tulajdonos és a kedvtelésből tartott állatok közötti eltérések növelhetik annak valószínűségét, hogy a kutya élete egy állatmenhelyen ér véget. (Herzog, 2006)

Paris Hilton chihuahuajának híressége fokozott keresletet teremtett a chihuahuaák számára, ami viszont nagyszámú elhagyott chihuahuaát eredményezett az Egyesült Államokban, amit az amerikai újságírók Paris Hilton szindrómának neveznek. A chihuahuaák egyértelműen szenvedtek a népszerűségük miatt. Több fajtaspecifikus chihuahua menhelyet és egy nemzeti chihuahua mentési csoportot hoztak létre az elhagyott, elhanyagolt és bántalmazott chihuahuaák számára, valamint a chihuahua kézikönyvek lebeszélnek az olvasóikat a chihuahua vásárlásáról a chihuahua trendre adott válaszként. A fajta felépítése számos problémát idéz elő, amelyeket a kézikönyvek ismételtelen megemlítenek. A kutyát könnyedén megsebesíthetik a leeső tárgyak, a gondatlan emberek és a nagyobb kutyák, érzékeny anyagcserével rendelkezik, érzékenyebb az esőre és a hideg időre, különösen nehéz egyedül otthon hagyni. Kis testtömegének köszönhetően különösen veszélyeztetett a háztartási vegyszerek és a rovarcsípések miatt,

fogait véletlenül ki lehet húzni, ha túl durván játszanak vele, és sebezhető a kis fajtákban gyakoribb betegségekkel szemben. Továbbá különösen a kis chihuahuaakra nagyobb kockázatot jelentenek a szervi megbetegedések, egyes belső szerveik egyszerűen a normális méretük és funkcióik határának legalsó fokán van. A chihuahuát pici kutyának nevezik óriási szívvel, de ezeknek az orvosi tényeknek a fényében a kifejezés kegyetlen iróniává válik. (Redmalm, 2013)

A társállatokat három fő funkció alapján csoportosíthatjuk. A projektív funkció magában foglalja azt a mértéket, amennyire az egyén szimbolikus kiterjesztéseként szolgál. A szociabilitás funkció magában foglalja a kedvtelésből tartott állatok szerepét az ember-ember kölcsönhatás elősegítésében. A helyettesítő funkció magában foglalja azt a mértéket, amennyire a háziállatokkal való kölcsönhatás kiegészítheti, vagy helyettesítheti az ember-ember kölcsönhatást. A tulajdonos a társállat által egy szimbolikus kijelentést nyújt a személyiségéről és önképéről. Függetlenül attól, hogy ez a folyamat szándékos-e vagy sem, a kedvtelésből tartott állatok jelenléte és a kezelési módja olyan tényezőkké válnak, amelyeket figyelembe vesznek a társadalmi önértékelés során. A háziállatok megkönnyítik a szociális kölcsönhatást, semleges témát adnak a beszélgetéseknek, és különböző funkciókat töltenek be társadalmi katalizátorokként. Mivel a társállatokkal folytatott interakció megközelítheti az emberi társaságot, a háziállatok jelenléte kiegészítheti a barát, a szülő, a házastárs vagy a gyermek szerepéből eredő előnyöket. Extrém esetben a társállatokkal való kölcsönhatás nemcsak kiegészíti az emberi társaságot, hanem ténylegesen helyettesítheti is azt. (Veevers, 1985)

Az emberek a kutyáikat saját maguk kiterjesztésének, vagy projekciójának tekintik, és így leírják magukat a saját önképük szerint. Egy példa erre az a tény, hogy az emberek barátaikat rendszerint úgy választják, hogy sok mindenben megegyeznek, mind az érdeklődési körüket, mind a személyiségüket tekintve. (Zwick & Dholakia, 2006; Tesfom & Birch, 2012)

A kutyatulajdonos viselkedése (temperamentuma) szignifikáns hatással van a kutyatulajdonos kutya kategorizálására és a kutyafajta kiválasztására. A férfi kutyatulajdonosoknak kevésbé volt fontos a kutyák kategorizálása és kiválasztása terén a kutya neme, mint a női kutyatulajdonosoknak. A kutyatulajdonos előzetes tapasztalatai különböző kutyákkal elsődleges hatással van a kutyavásárlásra és a fajtakiválasztásra vonatkozó döntéseire. (Teskoff & Birch, 2012)

Tulajdonosok és kutyáik között arcvonalbeli hasonlóság van. A társállatok és gazdáik szignifikánsan jobban hasonlítanak egymáshoz a véletlen párok kialakulásához képest, és ezt a hasonlóságot a semleges szemlélők is észreveszik. (Payne & Jaffe, 2005)

Az emberek rájuk hasonlító kutyákat választanak, és a hasonlóság mértéke nagyobb a fajtatiszta kutyáknál, mint a keverék kutyáknál. A nem fajtatiszta kiskutya végső megjelenése kiszámíthatatlan, de az eredmények azt mutatják, hogy az emberek a társállat kiválasztásánál a hasonlóságot keresik, és amikor egy fajtatiszta kutyát választanak, akkor azt kapják, amit akarnak. (Coren, 1999; Roy & Christenfeld, 2004; Roy & Christenfeld, 2005)

A háziállatok és gazdáik közötti hasonlóság nem egyetlen egy vonásegyezésre mutat, mint például a nagyság, vagy a hajhossz. (Roy & Christenfeld, 2004)

A csecsemő egyes jellemzőit, nagy homlok, nagy és alacsonyan fekvő szemek, kidomborodó arc, a klasszikus etológiában egyszerű ingerekként írták le, amelyek sztereotipikus reakciót idéznek elő, ebben az esetben gondoskodást. Az emberek a csecsemő jellemvonásaival rendelkező arcokat vonzóbbnak ítélték, mint azokat, akik nem rendelkeztek ilyen jellemvonásokkal. Az emberi baba arcok nem voltak vonzóbbak, mint a kiscicák, vagy kutyakölykök ugyanezekkel a jellemzőkkel. A kedvtelésből tartott állatok arcát vonzóbbnak tartották az állattulajdonosok, mint a társállattal nem rendelkezők, függetlenül attól, hogy az arcok csecsemőjellegűek voltak-e. A nők magasabb értékeket mutattak, mint a férfiak a csecsemő jellemzőkkel rendelkező társállatok esetében, de a csecsemőket, és az ilyen arcvonásokkal nem rendelkező állatokat a férfiak is ugyanolyan vonzóknak találták. A szülők a babák arcát vonzóbbnak találták, mint a gyerekekkel nem rendelkező emberek, de más arcok esetében nem volt különbség a csoportok között a csecsemő jellemzőkkel kapcsolatban. Azok az állattulajdonosok, akik erősebben kötődtek a társállataikhoz, erőteljesebb preferenciákat mutattak a csecsemőjellegű fényképek esetében. (Archer & Monton, 2011)

A kutatásban résztvevő emberek a csecsemő arcvonásaira jellemző tulajdonságokat preferálták kutyák képein, főként a nagy szemeket és a szélesebben elhelyezkedő szemeket. Emellett bizonyos emberi jellegű tulajdonságokat is vonzóbbnak találtak, a színes íriszt és az ajkak sarkának felfele görbülését, amely képen úgy tűnt, mintha a kutya mosolyogna. (Hecht & Horowitz, 2015)

A státusz és az irányítás iránti vágy a fogyasztókat bizonyos típusú társállat megvásárlására ösztönözheti. Ezek a tulajdonosok különböznek a tulajdonjog iránti motivációjukban, társállatuk megbecsülésében, az ember-állat közötti interakció

jellegében, a fajtaválasztásban és a kedvtelésből tartott állataiknak vett tárgyak vásárlásában. Háziállataikat mint játékok, státuszszimbólumok, márkák tartják számon. Ezek a vásárlási motivációk a fiatalabb generációnál gyakoribbak, mint az idősebb korosztálynál. (Beverland et al., 2008)

3. Anyag és módszer

A dolgozat során kutya tulajdonosokat kérdeztünk kutyájukról, kutyáik egészségi állapotáról és a tulajdonos kutyájával kapcsolatos viselkedéséről. Az érintett fajták hazai állomány nagyságát, fajtaklubjait mutatom be elsőként.

Ezek után a kérdőíves adatgyűjtés módszerét, és végül a kérdőívet mutatom be.

3.1. Hazai kutya állományok

Magyarországon négy hónaposnál idősebb kutyát csak egyedi azonosítóval, úgynevezett elektronikus transzponderrel ellátva lehet tartani. Az elektronikus transzponder, azaz mikrochip beültetését az állatorvos végzi, és a megjelölést követő nyolc napon belül köteles az állatorvos az állat adatait az országos elektronikus adatbázisban regisztrálni. Az adatbázis a Magyar Állatorvosi Kamara által üzemeltetett Petvetdata.

A Petvetdata adatai között szerepel a külföldre kivitt kutyák, a bejelentett elhullott kutyák adatai, a be nem jelentett elhullott kutyák adatai is, így nem megállapíthatóak a Magyarországon lévő chihuahua (1. ábra), francia bulldog (2. ábra), cairn terrier (3. ábra) és cavalier king charles spániel (4. ábra) állományok nagysága.

1 ábra: A chihuahua fajta

2. ábra: A francia bulldog

3. ábra: A cairn terrier

4. ábra: A cavalier king charles spániel

Az említett fajták Magyarországon lévő fajtaklubjai: Chihuahua és Törpe Spániel Tartók Kynológiai Egyesülete, Magyar Törpekutya Barátok Egyesülete, Hungária Bulldog Szekció Fajtagondozó Egyesület, Hungária Toy Molosser Kutyások Egyesülete, Hungária Terrier Tenyésztők Kynológiai Egyesülete, Magyar Terrier Tenyésztők Egyesülete.

A magyar fajtatenyésztő klubokat elektronikus levélben kerestem meg 2018 nyarán, kérve, hogy legyenek segítségemre a kérdőív kitöltésében.

3.2. A kérdőíves adatgyűjtés

A vásárlást befolyásoló tényezőket a dán kérdőív lefordításával, egy átfogó, magyar nyelvű, 70 kérdésből álló kérdőív segítségével mértük fel. A kérdőívet 2018 júniustól - szeptemberig, 3 hónapig, az interneten google űrlap formájában lehetett kitölteni.

A kérdőív tartalmazott egyszerű választást, többszörös választást és lineáris skálát. A felmérés kitért a kutyatulajdonosok szociodemográfiai adataira, a kutyavásárlás

körülményeire, a tervezésre, a motivációs tényezőkre és arra, hogy a kutya-gazda kapcsolat minősége hogyan befolyásolta az egészségügyi és viselkedési problémák szintjét, valamint ugyanazon fajta újbóli megvásárlására.

A kutya kiválasztásával kapcsolatban vizsgáltuk a tulajdonosok véleményét 1-5-ig terjedő lineáris skálán, ahol az 1-es felelt meg az „egyáltalán nem befolyásolt”, az 5-ös pedig a „nagyon nagy mértékben befolyásolt” válasznak. 1-4-ig terjedő lineáris skálán a kutyák egészségügyi helyzetét mértük fel, ahol az 1-es felelt meg a „soha”, a 3-as a „sokszor”, a 4-es pedig a „nem tudom” egészségügyi probléma előfordulási gyakoriságának. A kutya és a tulajdonos kapcsolatának szorosságát 1-5-ig terjedő lineáris skálán kutattuk, ahol bizonyos állításokkal „egyáltalán nem” (1), vagy „teljes mértékben” (5) egyetértettek a kitöltő személyek.

A kérdőív 70 kérdésének kitöltése személyes tapasztalatom szerint 5-10 percet vett igénybe. Összesen 100 kitöltött kérdőívet küldtek vissza. A 100 kérdőív között 2 cairn terrier, 26 chihuahua, 40 francia bulldog és 24 cavalier king charles spániel tulajdonos volt.

A google űrlap kitöltése teljes mértékben névtelenül és visszakövethetetlenül történt, személyes adatokat nem kezeltünk, és természetesen a válaszadók e-mail címe sem jelent meg.

A válaszadók között csak cairn terrier, chihuahua, francia bulldog és cavalier king charles spániel tulajdonosok voltak, mivel a dán kutatás is erre a négy fajtára összpontosított. A válaszadók bázisát a kutyafajtákat tömörítő magyar fajtaklubokban lévő tagok adták, a következő fajtaklubokból: Chihuahua és Törpe Spániel Tartók Kynológiai Egyesülete, Magyar Törpekutya Barátok Egyesülete, Hungária Bulldog Szekció Fajtagondozó Egyesület, Hungária Toy Molosser Kutyasok Egyesülete, Hungária Terrier Tenyésztők Kynológiai Egyesülete, Magyar Terrier Tenyésztők Egyesülete.

A kérdőív létrehozása során azért ez a négy fajta lett kiválasztva, mert ezek közül háromnak szélsőséges jellemzői vannak, illetve egy kontrollfajta. Mind a négy fajta speciálisan családi kutya, nem vadászatra, őrző-védő feladatra tenyésztették őket. Ezek a fajták a családi kutyák között a méret skála kisebbik felén helyezkednek el. Ezekből kettő népszerű kutyafajta reprezentálja az extrém fizikai tulajdonságokat (francia bulldog és chihuahua), egy népszerű fajta, ami nagy arányban terhelt örökletes betegségekkel, de nem függ össze a fizikai tulajdonságaival (cavalier king charles spániel), valamint egy hasonló méretű, de extrém fizikai tulajdonsággal nem rendelkező és az összes kutyapopulációhoz képest átlagos arányban genetikai betegségekkel terhelt kontrollfajta (cairn terrier). (Sandøe et al., 2017)

3.3. A kérdőív kérdései

Q1. Mi az Ön neme?

Férfi Nő

Q2. Mennyi idős?

12-29 éves 30-39 éves 40-49 éves 50-59 éves 60-69 éves 70 éves vagy
több

Q3. Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

Maximum 8 osztály Szakmunkásképző Érettségi, felsőfok nélkül
Főiskola, vagy BA Egyetem, MA, PHD

Q4. Mi az Ön lakhelyének jogállása?

Budapest Megyei jogú város
Egyéb város Község

Nem Magyarországon élek

Q5. Hány felnőtt lakik a háztartásban?

1 2 3 4 vagy több

Q6. Hány gyerek lakik a háztartásban?

0 1 2 3 4 vagy több

Q7. Az Ön lakásához/házához tartozik-e kert?

Igen, saját használatú Igen, közös használatú Nem

Q8. Milyen fajtájú a kutyája?

Cairn terrier Cavalier king charles Spániel Chihuahua Francia bulldog
Keverék Nem volt ilyen fajtájú kutyám az elmúlt 5 évben

Q9. Milyen idős a kutyája?

0-12 hónapos 1 éves 2 éves 3 éves 4 éves 5 éves
Több, mint 5 éves

Q10. Mennyi tervezés előzte meg a kutyavásárlást?

1 évnél több tervezés Egy kevés tervezés Gyorsan ment attól kezdve, hogy
először gondoltam kutyavállalásra Nem volt igazán tervezés Nem tudom/nem
emlékszem

Mi befolyásolta a döntését a kutya vásárlásakor (többet is választhat, üresen is hagyhatja)?

Q11. Könyveket olvastam/olvastunk a kutyákról

Q12. Szakértőkhöz fordultam/fordultunk, hogy többet megtudhassak a kutyákról

Mi befolyásolta a fajta kiválasztásakor (többet is választhat, üresen is hagyhatja)?

Q13. Könyveket olvastam/olvastunk erről a kutyafajtáról

Q14. Szakértőkhöz fordultam/fordultunk, hogy többet megtudhassak a különböző kutyafajtákról

Q15. Volt már ilyen fajtájú kutyám

Q16. Barátok/kollégák/család ajánlották ezt a fajtát

Honnan szerezte/vette a kutyáját?

Q17. Tenyésztőtől, aki több tenyészkutyával is rendelkezik

Q18. Tenyésztőtől/családtól, aki csak a tenyészszukával rendelkezik

Q19. Az előző tulajdonosától kaptam a kutyát

Q20. Egyéb

Milyen mértékben befolyásolta Önt a kutya kiválasztásánál? (1=egyáltalán nem, 5=nagyon nagy mértékben)

Q21. A kutya arckifejezése?

1 2 3 4 5

Q22. A kutya általános megjelenése?

1 2 3 4 5

Q23. A tény, hogy a kutya különleges/egyedi?

1 2 3 4 5

Q24. A kutya színe?

1 2 3 4 5

Q25. A kutya fajtája?

1 2 3 4 5

Q26. A kutyafajta karaktere/viselkedése?

1 2 3 4 5

Q27. A kutyafajta egészsége?

1 2 3 4 5

Q28. Könnyű volt ilyen fajtájú kutyát találni?

1 2 3 4 5

Q29. A kutya ára egy rablás volt (jó áron volt)?

1 2 3 4 5

Q30. A kutya személyisége?

1 2 3 4 5

Volt a kutyájának olyan problémája, amikor nem kellett állatorvoshoz fordulnia? (1=soha, 2=egy vagy több alkalommal, 3=sokszor, 4=nem tudom)

Q31. Hányás és/vagy hasmenés?

1 2 3 4

Q32. Bőrelváltozás, fülproblémák, vakaródzás, bűzmirigy problémák?

1 2 3 4

Q33. Köhögés, zihálás, vagy furcsa légzési hangok?

1 2 3 4

Q34. Görcsök, instabilitás, egyensúlyi problémák?

1 2 3 4

Q35. Viselkedési problémák, mint agresszió, tisztátlanság, zajoktól való félelem, vagy az egyedüllétől való félelem?

1 2 3 4

Volt már a kutya állatorvosnál az alábbi problémával? (1=soha, 2=egy vagy több alkalommal, 3=sokszor, 4=nem tudom)

Q36. Gyomor-bél problémák (például hányás vagy hasmenés)?

1 2 3 4

Q37. Bőrproblémák (például bőrelváltozás, vakaródzás, fülgyulladás, bűzmirigy problémák)?

1 2 3 4

Q38. Légzési problémák (például köhögés, zihálás vagy furcsa légzési hangok)?

1 2 3 4

Q39. Agyi problémák, vagy az idegrendszert érintő problémák (például epilepszia, porcsérv)?

1 2 3 4

Q40. Szívproblémák?

1 2 3 4

Q41. Viselkedési problémák, mint agresszió, tisztátlanság, zajoktól való félelem, vagy az egyedüllétől való félelem?

1 2 3 4

Q42. Az elmúlt évben mennyibe került az Ön kutyájának az állatorvosi ellátása, ideértve az állatorvosi és a gyógyszerköltségeket is?

0-40.000 Forintot
Forintot

40.001-200.000 Forintot

Több mint 200.000

Egyetért-e az alábbi állítással? (1=nem értek egyet, 5=teljes mértékben egyetértek)

Q43. A kutyám többet jelent számomra, mint bármely barátom.

1 2 3 4 5

Q44. Gyakran bízom a kutyámban.

1 2 3 4 5

Q45. Az én szemszögemből a kutyáknak ugyanolyan jogokkal és kiváltságokkal kellene rendelkezniük, mint a családtagoknak.

1 2 3 4 5

Q46. A kutyám a legjobb barátom.

1 2 3 4 5

Q47. Az érzelmeimet más emberek felé gyakran befolyásolja, hogy hogyan viszonyulnak a kutyámhoz.

1 2 3 4 5

Q48. Szeretem a kutyámat, mert hűségesebb hozzám, mint több ember az életemben.

1 2 3 4 5

Q49. Szeretek más embereknek képet mutatni a kutyámról.

1 2 3 4 5

Q50. Számomra a kutyám csak egy kutya.

1 2 3 4 5

Q51. Szeretem a kutyámat, mert sohasem bírál engem.

1 2 3 4 5

Q52. A kutyám tudja, amikor rosszul érzem magam.

1 2 3 4 5

Q53. Gyakran beszélek másokkal a kutyámról.

1 2 3 4 5

Q54. A kutyám megért engem.

1 2 3 4 5

Q55. Azt hiszem, hogy a kutyám felé érzett szeretetem segít, hogy fitten és egészségesen tartsam magam.

1 2 3 4 5

Q56. A kutyák ugyanannyi tiszteletet érdemelnek, mint az emberek.

1 2 3 4 5

Q57. A kutyámnak és nekem nagyon szoros kapcsolatunk van.

1 2 3 4 5

Q58. Szinte bármit megtennék, hogy gondoskodni tudjak a kutyámról.

1 2 3 4 5

Q59. Elég gyakran játszom a kutyámmal.

1 2 3 4 5

Q60. Úgy vélem a kutyám jó társaság.

1 2 3 4 5

Q61. A kutyám boldoggá tesz.

1 2 3 4 5

Q62. A kutyám tagja a családomnak.

1 2 3 4 5

Q63. Nem kötődöm különösebben a kutyámhoz.

1 2 3 4 5

Q64. A kutyatartás segít boldoggá tenni.

1 2 3 4 5

Q65. Úgy vélem a kutyám egy barát.

1 2 3 4 5

Q66. Ki viseli a legtöbb felelősséget a háztartásban a kutyáért?

Én Partnerem Gyermekem Szülőm Egyéb személy

Q67. Ki tölti a háztartásban a legtöbb időt a kutyával?

Én Partnerem Gyermekem Szülőm Egyéb személy

Q68. Amikor Ön meglátogatja barátait, rokonait a kutyát jellemzően magával viszi?

Nem, soha Igen, néha Igen, mindig

Q69. Tervez új kutyát a jelenlegi kutya után?

Igen, biztosan ugyanilyen fajtájút Igen, valószínű ugyanilyen fajtájút Igen, más fajtájút Nem tervezek új kutyát Nem tudom

Q70. Tervez ugyanilyen fajtájú kutyát a jelenlegi kutya után?

Nem, nem biztos Igen, biztosan

4. Eredmények

2018 júniustól szeptemberig, 3 hónapon keresztül 100 válasz érkezett google űrlap formájában. A válaszokat excel táblázat segítségével dolgoztam fel. Az eredmények kérdésenként kerülnek bemutatásra. Elsőként a szociodemográfiai adatokat taglalom, majd a kutyák általános adatai következnek.

4.1. A válaszadók szociodemográfiai jellemzői

A kérdőívet 20 %-ban férfiak, 80 %-ban pedig nők töltötték ki.

A válaszadók életkorát nézve a 30-39 éves korosztály volt többségben 36 %-kal, 27 %-ban töltötték ki a 40-49 évesek, 18 %-ban adtak választ a 12-29 évesek, 14 %-ban vettek részt a kutatásban az 50-59 évesek, 5 %-át a kérdőívnek a 60-69 éves korosztály töltötte ki, de 70 éves kor fölött egyetlen válasz sem érkezett.

A kitöltők 43 %-a rendelkezik érettségivel felsőfok nélkül, 29 %-uk főiskolai, vagy BA képzettséggel, 19 %-uk egyetem, MA, vagy PHD végzettséggel rendelkezik, és csak 8 %-uk végzett szakmunkásképzőt, illetve 1 % maximum 8 osztályt, így a kitöltők összességét nézve a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők vannak többségben.

Lakóhely tekintetében egyenlően oszlanak meg a gazdik, 26 %-uk budapesti, 25 % megyei jogú városban lakik, 24 % lakóhelyének község a jogállása, 21 %-uk lakik egyéb városban, és 4 % nem Magyarországon él.

A háztartás összetételét nézve nagy többségben, 63,6 %-ban, két felnőtt lakik együtt, 16,2 %-ban egy felnőtt, 12,1 %-ban három felnőtt, 8,1 %-ban 4 vagy több felnőtt alkotja a háztartást.

58,6 %-ban nincs gyerek a háztartásban. A válaszadók 27,3 %-a egy gyerekkel, 9,1 %-a két gyerekkel él együtt. Az állattulajdonosok között 4 %-ban 3 gyerek, 1 %-ban pedig 4 vagy több gyerek van a háztartásban.

Arra, hogy lakásukhoz, vagy házukhoz tartozik-e kert, 69,7 % választotta az igen, saját használatú kert választ. 10,1 % rendelkezik kerttel, de közös használatúval, a kitöltők 20,2 %-ának pedig nincsen kertje.

4.2. A kutya általános adatai

A 100 kérdőív között 2 cairn terrier, 26 chihuahua, 40 francia bulldog és 24 cavalier king charles spániel tulajdonos volt, valamint 2 keverék kutya tulajdonos válaszolt, és 6

válaszadó nem rendelkezett ilyen fajtájú kutyákkal az elmúlt 5 évben. Mivel cairn terrier tulajdonosoktól csak 2 válasz érkezett, ezért az erre a fajtára vonatkozó adatokat a kevés mintaszám miatt nem elemzem, kontrollként a dán kutatásban szereplő adatokat használom.

A kutyák korának megoszlása szerint a cavalier king charles spánielnél a több, mint 5 évesek voltak többségben 33,3 %-kal. 20,8 % 0-12 hónapos, 12,5 % 1 éves, 12,5 % 4 éves, 8,3 % 2 éves, 8,3 % 3 éves, 4,2 % 5 éves. Francia bulldogoknál 32,5 % 3 éves, 25 % 2 éves, 22,5 % több, mint 5 éves, 7,5 % 0-12 hónapos, 7,5 % 1 éves, 2,5 % 4 éves, illetve 2,5 % 5 éves. Chihuahuaikat tekintve a két legtöbbet képviselt korosztály a 0-12 hónapos és a 2 éves kutyák 23,1 %-kal. Több, mint 5 éves 19,2 %, 4 éves 15,4 %, 1 éves 7,7 %, 3 éves 7,7 % és 3,8 % 5 éves.

4.3. A vásárlás előtti jellemzők és a kutyafajták kiválasztásának okai

A kutyavásárlást a cavalier king charles spániel tulajdonosoknál 50 %-ban egy kevés tervezés, 45,8 %-ban több, mint 1 éves tervezés és csak 4,2 %-ban nem előzte meg tervezés a kutyavásárlást. A francia bulldogok tulajdonosoknál kicsit árnyaltabb a kép, 35 %-ban egy kevés tervezés, 32,5 %-ban több, mint 1 éves tervezés, valamint 15 %-ban nem igazán előzte meg tervezés a kutyavásárlást. 10 %-uk nem tudja, vagy nem emlékszik a tervezés idejére, míg 7,5 %-uknál gyorsan ment attól kezdve, hogy először gondolt kutyavállalásra. A chihuahua tulajdonosoknál szintén a kevés tervezés dominált 53,8 %-kal, a második válasz az 1 évnél több tervezés lett 23,1 %-kal. A másik három válaszlehetőség között egyenlő mértékben oszlottak meg a válaszadók, egyaránt 7,7 %-ban ment gyorsan, attól kezdve, hogy először gondolt kutyavállalásra, mint nem emlékezett, vagy nem tudta, vagy nem előzte meg igazán tervezés.

A kutya vásárlásakor könyveket olvasott a kutyákról, vagy szakértőkhöz fordult, vagy mindkettő a cavalier king charles spániel tulajdonosok 87,5 %-a, a francia bulldog tulajdonosok 82,5 %-a, viszont a chihuahua tulajdonosok csak 69,2 %-ban.

A francia bulldog tulajdonosoknak 25 %-ban, a cavalier king charles spániel tulajdonosoknak 20,8 %-ban, a chihuahua tulajdonosoknak 19,2 %-ban volt már ilyen fajta kutyájuk. Barátok/kollégák/család ajánlották ezt a fajtát a chihuahua tulajdonosok 23,1 %-ának, a cavalier king charles spániel tulajdonosok 20,8 %-ának és a francia bulldog tulajdonosok 17,5 %-ának.

Leggyakrabban olyan tenyésztőtől vették társállataikat, aki több tenyészkutyával is rendelkezik: cavalier king charles spániel (79,2 %), francia bulldog (77,5 %), chihuahua

(61,5 %). Második leggyakoribb módon olyan tenyésztőtől, vagy családtól, aki csak a tenyészszerűkával rendelkezik: cavalier king charles spániel (8,3 %), francia bulldog (12,5 %), chihuahua (15,4 %). Egyéb módon szerezte háziállatát a cavalier king charles spániel tulajdonosok 8,3 %-a, a francia bulldog tulajdonosok 7,5 %-a, a chihuahua tulajdonosok 11,5 %-a. Előző tulajdonosától kapta kutyáját a cavalier king charles spániel tulajdonosok 4,2 %-a, a francia bulldog tulajdonosok 2,5 %-a, és nagyobb számban, a chihuahua tulajdonosok 11,5 %-a.

4.4. Befolyásoló tényezők a kutya kiválasztásánál

A következő kérdéseknél vizsgáltuk a tulajdonosok véleményét 1-5-ig terjedő lineáris skálán, ahol az 1-es felelt meg az „egyáltalán nem befolyásolt”, az 5-ös pedig a „nagyon nagy mértékben befolyásolt” válasznak.

4.4.1. Küllem

A kutya arckifejezése a cavalier king charles spániel tulajdonosokat érdekelte a legjobban (4,25). 4,18 pontot adtak átlagban a francia bulldog tulajdonosok, és legkevésbé a chihuahua gazdiknak volt fontos az arckifejezés (3,92).

A kutya általános megjelenése a cavalier king charles spániel tulajdonosokat befolyásolta a legjobban (4,58). A francia bulldog tulajdonosokat is nagy mértékben befolyásolta az általános megjelenés (4,5). A chihuahua tulajdonosok adták átlagban a legkevesebb pontot erre a tényezőre (4,19).

A tény, hogy a kutya különleges vagy egyedi szintén a cavalier king charles spániel tulajdonosoknak volt a legfontosabb (3,63). A francia bulldog tulajdonosok 3,45 pontot adtak erre a kérdésre. A chihuahua tulajdonosoknak volt legkevésbé fontos, hogy a háziállat egyedi, vagy különleges legyen (3,23).

A kutya színe 3,46 pontnyira befolyásolta a cavalier king charles spániel tulajdonosokat. A francia bulldog tulajdonosok átlagban 3,23 pontra ítélték a szín fontosságát. Legkevésbé a chihuahua gazdikat érdekelte a kutya színe (3,15).

Az összes megjelenésre vonatkozó kérdést figyelembe véve a cavalier king charles spániel tulajdonosok adták a legmagasabb pontokat (3,98). Ezt követték a francia bulldog tulajdonosok (3,84), és a chihuahua tulajdonosokat érdekelte legkevésbé a kutya megjelenése (3,63).

4.4.2. Fajta tulajdonságok

A kutya fajtájának fontosságára a francia bulldog tulajdonosok átlagosan 4,85 pontot, a cavalier king charles spániel gazdik 4,79 pontot adtak. Legkevésbé a chihuahua tulajdonosok számára volt meghatározó a kutya fajtája (4,42).

A kutyafajta karaktere, viselkedése szintén a francia bulldog tulajdonosoknak volt a legfontosabb (4,6). A cavalier king charles spániel tulajdonosoknak is fontos volt a karakter, viselkedés (4,54). A chihuahua tulajdonosokat nem befolyásolta annyira ez a tényező (3,81).

A kutyafajta egészsége a cavalier king charles spániel tulajdonosokat érdekelte a legnagyobb mértékben (4,29). A chihuahua tulajdonosok átlagosan 4,04 pontot adtak az egészség fontosságára. Legkisebb mértékben a francia bulldog tulajdonosokat befolyásolta a fajta egészsége (3,9).

Mind a három fajta tulajdonságot nézve a cavalier king charles spániel tulajdonosok értékelték a legmagasabbra a kérdéseket (4,54). A francia bulldog tulajdonosok átlagosan 4,45 pontra értékelték a kérdéseket. A chihuahua tulajdonosok számára voltak a legkevésbé fontosak a kutyafajta jellegzetességei (4,09).

4.4.3. Beszerzési körülmények

Arra a kérdésre, hogy könnyű volt ilyen fajtájú kutyát találni a francia bulldog tulajdonosok átlagosan 3,73 pontot, a chihuahua tulajdonosok 3,27 pontot, a cavalier king charles spániel tulajdonosok 2,92 pontot adtak.

A kutya ára a francia bulldog tulajdonosokat befolyásolta a legnagyobb mértékben (3,28). A cavalier king charles spániel tulajdonosok átlagosan 3,17 pontot adtak az 1-től 5-ig terjedő Likert skálán a kutya árának fontosságát nézve. 2,85 pontra értékelték a kérdés fontosságát a chihuahua tulajdonosok.

A két kényelmi funkcióra irányuló kérdést összegezve 3,5 pontot adtak a francia bulldog tulajdonosok, 3,06 pontot a chihuahua tulajdonosok és 3,05 pontot a cavalier king charles spániel tulajdonosok.

A kutya személyiségét rendkívül fontosnak találták a cavalier king charles spániel tulajdonosok (4,83). A francia bulldog tulajdonosok is nagy befolyásoló tényezőnek tartják a személyiséget (4,65). Legkevesebb átlagpontot a chihuahua tulajdonosok adtak (4,08).

4.5. Egészség és viselkedési problémák

A következő kérdésekben 1-4-ig terjedő lineáris skálán a kutyák egészségügyi helyzetét mértük fel, ahol az 1-es felelt meg a „soha”, a 3-as a „sokszor”, a 4-es pedig a „nem tudom” egészségügyi probléma előfordulási gyakoriságának.

4.5.1. Egészség és viselkedési problémák, amikor nem kellett állatorvoshoz fordulni

Hányást, vagy hasmenést a francia bulldog tulajdonosok tapasztaltak sokszor kutyáiknál (15 %), cavalier king charles spániel tulajdonosok 12,5 %-ban vették észre, hogy társállatuknak sokszor van gastrointestinális problémája, de nem kell állatorvoshoz fordulni, chihuahua tulajdonosok 3,8 %-ban jelentették.

A francia bulldog tulajdonosok nagymértékben, 32,5 %-ban láttak sokszor bőrproblémákat kutyáiknál. cavalier king charles spániel tulajdonosok 12,5 %-ban, míg chihuahua tulajdonosok 3,8 %-ban ítélték úgy, hogy kutyájuk sokszor küzd bőrelváltozással, fülproblémákkal, vakaródzással, vagy bűzmirigy problémákkal.

Légzőrendszeri problémákkal a cavalier king charles spániel tulajdonosok sokszor egyáltalán nem szembesültek (0 %). Chihuahuáknál jelentkezett legnagyobb mértékben ez a probléma (19,2 %). Francia bulldog tulajdonosok 12,5 %-ban vették észre, hogy kutyájuk sokszor köhög, zihál, vagy furcsa légzési hangokat ad ki.

Idegrendszeri problémákkal a cavalier king charles spániel tulajdonosok sokszor egyáltalán nem szembesültek (0 %). Chihuahua tulajdonosok 3,8 %-ban, francia bulldog tulajdonosok 2,5 %-ban tapasztalták, hogy kutyájuk sokszor görcsöl, instabil, vagy egyensúlyi problémákkal küzd.

Viselkedési problémákat legtöbbször chihuahuáknál figyeltek meg (7,7 %). Cavalier king charles spánielnél 4,2 %-ban vettek észre több alkalommal agressziót, tisztatlanságot, zajoktól való félelmet, vagy az egyedüllétől való félelmet. Francia bulldogoknál nem figyeltek meg ilyen problémákat.

4.5.2. Egészség és viselkedési problémák, amik állatorvosi beavatkozást igényeltek

Gyomor-bél problémákkal a cavalier king charles spániel tulajdonosok kutyái szembesültek a legtöbbször (12,5 %), amikor állatorvoshoz is kellett fordulni. 7,7 %-ban a chihuahua tulajdonosai, 7,5 %-ban a francia bulldogok tulajdonosai vitték sokszor állataikat állatorvoshoz hányással, vagy hasmenéssel.

Bőrproblémákkal 20 %-ban küzdöttek a francia bulldogok, 16,7 %-ban a cavalier king charles spánielek. Chihuahua tulajdonosok csak 3,8 %-ban vitték sokszor állataikat bőrelváltozással, vakarózással, fülgyulladással, vagy bűzmirigy problémákkal állatorvoshoz.

Chihuahua 15,4 %-ban kerültek sokszor állatorvoshoz légzőrendszeri problémával. Francia bulldog tulajdonosok esetén 7,5 %-uk vitte kutyáját sokszor állatorvoshoz köhögés, zihálás vagy furcsa légzési hangok miatt. Cavalier king charles spániel tulajdonosok egyáltalán nem sokszor szembesültek ezzel a problémával (0 %).

Idegrendszeri problémákkal egyáltalán nem voltak sokszor állatorvosnál a cavalier king charles spániel tulajdonosok (0 %). Chihuahua tulajdonosok 3,8 %-ban vettek igénybe állatorvosi kezelést idegrendszert érintő problémákkal kapcsolatban. Francia bulldog tulajdonosok 2,5 %-ban talákoztak sokszor ezzel a problémával.

Egyik fajta esetében sem vitték a tulajdonosok a háziállatokat sokszor állatorvoshoz szívproblémával.

Viselkedési problémák, mint agresszió, tisztátlanság, zajjuktól való félelem, vagy az egyedüllétől való félelem csak a chihuahua tulajdonosok (3,8 %) körében okozott sokszor problémát, ami miatt a kutyát állatorvoshoz kellett vinni.

4.5.3. Állatorvosi költségek

Az elmúlt évet nézve az évi állatorvosi költség a cavalier king charles spániel tulajdonosoknak volt a legkevesebb: 75 %-ban 0-40.000 Forintot fizettek (0-150 USD), 25 %-ban 40.001-200.000 Forintot (151-759 USD). Többet fizettek állatorvosi szolgáltatásért és gyógyszerekért a chihuahua tulajdonosok: 73,1 %-ban 0-40.000 Forintot, 23,1 %-ban 40.001-200.000 Forintot, 3,8 %-ban több, mint 200.000 Forintot. Legtöbb pénzt a francia bulldog tulajdonosok áldozták társállataikra: 60 %-ban 0-40.000 Forintot, 32,5 %-ban 40.001-200.000 Forintot, 7,5 %-ban több, mint 200.000 Forintot.

4.6. Különbségek a tulajdonos-kutya kapcsolat minőségében

A kutya és a tulajdonos kapcsolatának szorosságát 1-5-ig terjedő lineáris skálán kutattuk, ahol bizonyos állításokkal „egyáltalán nem” (1), vagy „teljes mértékben” (5) egyetértettek a kitöltő személyek.

Francia bulldog tulajdonosok és chihuahua tulajdonosok is 4,38 pontnyira értettek egyet azzal az állítással, hogy a kutyám többet jelent számomra, mint bármely barátom. Cavalier king charles tulajdonosok 4,17 pontot adtak erre a kijelentésre 1-5-ig terjedő lineáris skálán.

Chihuahua tulajdonosok bíznak a leggyakrabban kutyáikban (4,58), ezt követik a francia bulldog tulajdonosok (4,55), és végül a cavalier king charles spániel tulajdonosok (4,46).

A cavalier king charles spániel tulajdonosok szemszögéből a kutyáknak ugyanolyan jogokkal és kiváltságokkal kellene rendelkezniük, mint a családtagoknak (4,29). A chihuahua tulajdonosok (4,27) és a francia bulldog tulajdonosok (4,25) is nagy mértékben egyetértettek az állítással.

Sokkal nagyobb mértékben értettek egyet azzal, hogy kutyájuk a legjobb barátjuk a francia bulldog tulajdonosok (4,53), mint a chihuahua (4,35) és a cavalier king charles spániel tulajdonosok (4,25).

Cavalier king charles spániel tulajdonosok érzelmeit befolyásolta a legjobban, hogy hogyan viszonyulnak más emberek a kutyáikhoz (4,5). Chihuahua tulajdonosok 4,19 pontnyira értettek egyet, francia bulldog tulajok pedig 4,08 pontnyira.

Arra az állításra, hogy szeretem a kutyámat, mert hűségesebb hozzám, mint több ember az életemben, a cavalier king charles spániel tulajdonosok 4,63 pontot, a francia bulldog tulajdonosok 4,55 pontot, a chihuahua tulajdonosok 4,5 pontot adtak.

Chihuahua tulajdonosok szeretnek a legjobban képeket mutatni más embereknek a kutyáikról (4,38), majd a francia bulldog tulajdonosok (4,33), és végül a cavalier king charles spániel tulajdonosok (4,21).

A számomra a kutyám csak egy kutya állítással egyáltalán nem értettek egyet az állattartók: 1,12 pontot adtak a chihuahua gazdik, 1,17-et a cavalier king charles spániel tulajdonosok, 1,18 pontot a francia bulldoggal rendelkezők.

3,8 pontra értékelték a francia bulldog tulajdonosok az állítást, hogy szeretem a kutyámat, mert sohasem bírál engem. Ezt követték a cavalier king charles spániel tulajdonosok (3,7), majd a chihuahua tulajdonosok (3,46).

Francia bulldog tulajdonosok szerint kutyájuk tudja, amikor rosszul érzi magát (4,4). Cavalier king charles spániel tulajdonosok is egyetértettek (4,25), ahogyan a chihuahua tulajdonosok (4,23).

Francia bulldog és chihuahua tulajdonosok ugyanolyan gyakorisággal beszélnek másokkal a kutyáikról (4,35), míg cavalier king charles spániel tulajdonosoknál ez a szám kisebb (4,29).

Francia bulldog tulajdonosok úgy gondolják, hogy kutyájuk megérti őket (4,28). Cavalier king charles spániel (4,13) és chihuahua tulajdonosok (4,12) is egyetértettek az állítással.

Cavalier king charles spániel tulajdonosok 4,54 ponttal értettek egyet azzal, hogy a kutyám felé érzett szeretetem segít, hogy fitten és egészségesen tartsam magam. Ezt követték a francia bulldog tulajdonosok (4,08) és a chihuahua gazdák (4,04).

Cavalier king charles spániel tulajdonosok szerint a kutyák ugyanannyi tiszteletet érdemelnek, mint az emberek (4,79). Ezzel az állítással nagy mértékben értettek egyet a francia bulldog (4,75) és a chihuahua tulajdonosok is (4,65).

A kutyámnak és nekem nagyon szoros kapcsolatunk van állítást a francia bulldog tulajdonosok 4,78 pontra, a chihuahua tulajdonosok 4,69 pontra, a cavalier king charles spániellel rendelkezők 4,67 pontra értékelték.

Chihuahua tulajdonosok értettek egyet a legnagyobb mértékben azzal, hogy szinte bármit megtennék, hogy gondoskodni tudjak a kutyámról (4,88). Francia bulldog (4,8) és cavalier king charles spániel tulajdonosok (4,79) is bármit megtennének társállataikért.

Chihuahua tulajdonosok szerint elég gyakran játszanak a kutyáikkal (4,54). Cavalier king charles spániel tulajdonosok (4,5) és francia bulldog gazdik (4,49) is úgy gondolják, hogy elég gyakran játszanak háziállataikkal.

Minden fajta tulajdonosa úgy gondolja, hogy kutyája jó társaság: chihuahua tulajdonosok 4,81 ponttal, cavalier king charles spániel tulajok 4,79 ponttal, valamint francia bulldog tulajdonosok 4,68 ponttal értékelték az állítást.

Szinte mindenki egyetértett azzal az állítással, hogy a kutyám boldoggá tesz. Cavalier king charles spániel tulajdonosok a legnagyobb mértékben (4,96), másodikként a chihuahua gazdik (4,88), majd a francia bulldog tulajok (4,83).

Az összes állítás közül azzal értettek a legtöbben egyet, hogy a kutya tagja a családjának: cavalier king charles spániel esetében 4,96 pont, chihuahua esetében 4,96 pont, francia bulldog esetében 4,83 pont.

Cavalier king charles spániel tulajdonosok egyáltalán nem értettek egyet azzal, hogy nem kötődnek különösebben kutyájukhoz (1). Chihuahua tulajdonosok (1,04) és francia bulldog gazdik sem értettek egyet (1,1).

4,58 ponttal a chihuahua tulajdonosok gondolják úgy, hogy a kutyatartás segít boldoggá tenni. Cavalier king charles spániel (4,54) és francia bulldog tulajdonosok (4,45) hasonlóképpen pozitívan álltak a kijelentéshez.

Chihuahua gazdik 4,81 ponttal gondolták, hogy kutyájuk egy barát. Francia bulldog gazdák 4,73 ponttal, cavalier king charles spániellel rendelkezők átlagban 4,67 ponttal értettek egyet az állítással.

97 %-ban a tulajdonos viseli a legtöbb felelősséget a háztartásban a kutyáért, és csak 3 %-ban a tulajdonos partnere.

83 %-ban a tulajdonos tölti a legtöbb időt a háztartásban a kutyával, 11 %-ban a partnere, és csak 3 %-ban a gyermeke, vagy szülője, valamint 1 %-ban egyéb személy.

A megkérdezettek 66 %-a viszi magával néha szociális látogatásokkor társállatát, 24 %-uk minden alkalommal és csak 10 % nem viszi soha kutyáját magával.

4.7. Új kutya vásárlása

Francia bulldog tulajdonosok esetében 45 % biztosan ugyanilyen fajtájú kutyát szeretne a jelenlegi kutya után. 30 %-uk valószínűleg ugyanilyen fajtájút, 10 % más fajtájút, 12,5 % nem tervez új kutyát a jelenlegi után, 2,5 % nem tudja. Cavalier king charles spániel tulajdonosok esetében 41,7 % biztosan ugyanilyen fajtájú kutyát szeretne a jelenlegi kutya után. 20,8 %-uk valószínűleg ugyanilyen fajtájút, 16,7 % más fajtájú kutyát, 4,2 % nem tervez új kutyát, 16,7 % pedig még nem tudja, hogy vásárol-e új kutyát a jelenlegi után. Biztosan ugyanilyen fajtájú kutyát tervez a chihuahua tulajdonosok 38,5 %-a, 23,1 % valószínűleg ugyanilyen fajtájút, 3,8 %-uk más fajta kutyát tervez, 11,5 % nem szeretne új kutyát, 23,1 % pedig még nem döntötte el, hogy szeretne-e új kutyát a jelenlegi háziállata után.

Amikor már csak két lehetőséget adtunk ugyanarra a kérdésre, hogy tervez-e ugyanilyen fajtájú kutyát a jelenlegi kutya után, akkor a válaszadók 78 %-a mondta, hogy igen, biztosan ugyanilyen fajtájút, illetve 22 % jelölte a nem, nem biztos választ.

5. Következtetések

A kapott eredményeket összehasonlítom a dán kutatásban elemzett eredményekkel.

5.1. Szociodemográfiai jellemzők

A kérdővet kitöltők között a nők voltak többségben 80 %-kal, ami fajtákra lebontva sem mutat különbséget. Ez arra utal, hogy a nők jobban azonosulnak a kis méretű, csecsemő arcvonásokkal rendelkező kutyákkal, a vásárlásnál inkább ilyen jellemzőkkel rendelkező társállatokat választanak.

Kor alapú megoszlás szerint a fiatalabb korosztály van lényeges többségben, 50 éves kor felett kevesebben tartanak ilyen fajta kutyákat. Több következtetés is lehetséges, vagy az internet alapú kitöltés miatt nem érkezett az idősebb generációtól válasz, vagy a divat, a trend alakulása jobban hat a fiatalokra, vagy jobban érdekli őket a társadalom megítélése, és ezért státuszszimbólumként tartanak ilyen háziállatokat.

A tulajdonosok 91 %-a érettségi, vagy magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik, mégsem az egészségügyi paraméterek alapján választottak kutyafajta.

Lakóhely tekintetében nem volt különbség a sűrűbben lakott területek és az egyéb települések között, valamint a válaszadók 20,2 %-a nem rendelkezik kerttel, tehát a tulajdonosok nem csak a hely hiánya, a városi lét miatt tartanak a skála kisebbik felén elhelyezkedő kutyafajtaikat.

A háztartás összetételét nézve az 1, vagy 2 felnőtt dominál 79,8 %-ban, valamint a válaszadók 58,6 %-ának nincs gyereke a háztartásban, ami arra enged következtetni, hogy azért tartanak társállatokat, hogy a magányt elkerüljék, valamint a társállatokkal folytatott interakció megközelítheti az emberi társaságot, a háziállatok jelenléte helyettesítheti a barát, a szülő, a házastárs vagy a gyermek szerepéből eredő előnyöket. (Veevers, 1985)

5.2. Kutyák általános adatai

Kutyafajta tekintetében csak két ember választotta a cairn terriert, mely ugyanazon tulajdonságokkal rendelkezik, mint a többi kiválasztott fajta, viszont genetikai betegségekkel nem annyira terhelt. Magyarországon egyértelműen nem népszerű, és inkább választották a divatosabb fajtaikat, az egészségügyi problémák ellenére is.

5.3. A vásárlás előtti jellemzők és a kutyafajta kiválasztásának okai

A dán tulajdonosokkal összehasonlítva a magyar tulajdonosok jobban tervezik meg a kutyavásárlást, a cavalier king charles spániel tulajdonosoknál csak 4,2 %-ban nem igazán

volt megtervezve, szemben a dán 12,3 %-kal, a chihuahua tulajdonosok szintén csak 7,7 %-ban nem tervezték a kutyavásárlást, a dán 28 %-kal szemben. Viszont francia bulldog tulajdonosok hasonló mértékben nem terveztek a kutyavásárlással kapcsolatban, a magyarok 15 %-ban, míg a dánok 15,1 %-ban. Amíg a dán kutatásban a tervezés foka a chihuahua tulajdonosoknál volt a legkevesebb, úgy a magyar tulajdonosok körében a francia bulldog tulajdonosok terveztek a legkevésbé. (Sandøe et al., 2017)

Sandøe és alkalmazottai kutatásával összhangban a magyar kutyatulajdonosok közül is a chihuahua tulajdonosok szereztek legkevésbé információt könyvekből és szakértőktől a kutyákról a vásárlás előtt.

A kutyafajtákkal kapcsolatban nagyobb tapasztalattal rendelkeztek a magyar tulajdonosok. A francia bulldog tulajdonosok 25 %-ának és a chihuahua tulajdonosok 19,2%-ának már volt ilyen fajtájú kutyája, míg a dán francia bulldog tulajdonosoknak csak 13%-ban, a dán chihuahua tulajdonosoknak pedig 11,9 %-ban volt ilyen fajta kutyájuk. A cavalier king charles spániel tulajdonosokat vizsgálva azonos arányban tartották már korábban is ezt a fajtát a magyar és a dán emberek (20,8 % ~ 20,9 %). Barátok/kollégák/család gyakrabban ajánlották ezeket a fajtákat a magyar tulajdonosoknak chihuahua (23,1 %) és francia bulldog (17,5 %) esetében a dánokkal összehasonlítva (13,3%, 11,9 %), de a cavalier king charles spánielek esetében ez a szám is hasonló volt (20,8 % ~ 20 %). (Sandøe et al., 2017)

Leggyakrabban olyan tenyésztőtől vették a kutyákat, aki több tenyészkutyával is rendelkezik, a második leggyakoribb az egy tenyészkutyával rendelkező helyről való vásárlás, ami hasonlóan történt a dán kutatásban is. A chihuahuákat nagyobb mértékben kapták előző tulajdonosuktól (11,5 %), akárcsak a dán gazdik (21,7 %), és egyéb helyről is nagyobb mértékben szereztek chihuahuájukat mind a magyarok (11,5 %), mind a dánok (14,7 %) a többi fajtához viszonyítva. (Sandøe et al., 2017) Ez lehetséges a divat hatása miatt, és amikor már felnőtt korban az állat nem volt összeegyeztethető a tulajdonos életvitelével vagy akár „stílusával” akkor átadta másnak, vagy menhelyre került társállata.

5.4. Befolyásoló tényezők a kutya kiválasztásánál

5.4.1. Megjelenés

Az összes megjelenésre vonatkozó kérdést elemezve a magyar tulajdonosoknál ugyanaz a sorrend alakult ki, mint Sandøe és alkalmazottai kutatásában, viszont 0,2 ponttal átlagosan kevésbé befolyásolta a kutyavásárlásnál a magyar embereket a megjelenés. A

magyar chihuahua tulajdonosokat (3,63) kevésbé érdekelte a megjelenés, mint a dán cairn terrier tulajdonosokat (3,76), akiket a dán kutatásban a legkevésbé befolyásolt a megjelenés.

5.4.2. Fajta tulajdonságok

A fajta tulajdonságait vizsgáló kérdéseket összegezve a magyar tulajdonosok nagyobb mértékben tartották fontosnak a fajtabélyegeket, akár 0,55-0,70 ponttal is. A fajták közötti sorrend megegyezik a dán kutatásban mérttel, viszont a magyar chihuahua tulajdonosok, akiket a legkevésbé befolyásolt a fajta tulajdonsága (4,09), hasonló átlagpontokat adtak a dán kutatásban szereplő cairn terrier tulajdonosokhoz (4,10) képest, akiket a dán kutatásban a leginkább érdekelt a fajtajelleg. (Sandøe et al., 2017)

5.4.3. Beszerzési körülmények

Az ár és a fajta könnyű beszerzését a magyar tulajdonosok sokkal fontosabbnak találták, mint a dán tulajdonosok. A vásárlás körüli nehézségek cavalier king charles spániel tulajdonosok (3,05) 0,46 ponttal, a chihuahua tulajdonosok (3,06) 0,44 ponttal összehasonlítva a dán tulajdonosokhoz képest. Meglepően nagy eltérés van a francia bulldog tulajdonosoknál (3,5), ahol 1,11 ponttal jobban befolyásolta a magyarokat a beszerzés nehézségei, mint a dánokat, és míg a dánoknál a francia bulldog tulajdonosokat (2,39) befolyásolta legkevésbé ez a tényező, addig a magyar tulajdonosok között a legfontosabbnak tartották a beszerzést a kérdésekre adott válaszok alapján. (Sandøe et al., 2017)

A kutya személyiségének fontosságát 4,83 pontra, 0,39 ponttal többre értékelték a cavalier king charles spániel tulajdonosok, 4,65 pontra, 0,28 ponttal többre a francia bulldog tulajdonosok, 4,08 pontra, 0,19 ponttal többre a chihuahua tulajdonosok, mint a dán társállat tulajdonosok, tehát a magyar gazdiknak fontosabb a kutya személyisége. Ahogyan a dán kutatásban, úgy a magyar eredményeknél is a chihuahua tulajdonosokat befolyásolta a legkisebb mértékben a kutya személyisége. (Sandøe et al., 2017)

5.5. Egészség és viselkedési problémák

Minden adat Sandøe és alkalmazottai által készített 2017-es dán cikk eredményével kerül összehasonlításra.

5.5.1. Egészség és viselkedési problémák, amikor nem kellett állatorvoshoz fordulni

Gastrointestinális problémák esetében a magyar társállat tartók körében a francia bulldoggal rendelkező tulajdonosok tapasztaltak a legtöbbször „sokszor” olyan rendellenességet, ami nem igényelt állatorvosi beavatkozást (15 %). Összehasonlítva a dánoknál ez a szám 21,3 % volt, de náluk is a francia bulldogoknál jelentkezett legtöbbször hányás, vagy hasmenés. Magyar cavalier king charles spánielek többször (12,5 %) szenvedtek ilyen problémákkal, mint Dániában (6,4 %), viszont chihuahuaáknál kevesebb gastrointestinális panasz volt (3,8 %), mint a dán tulajdonosok kutyáinál (7,8 %).

Magyar francia bulldog tulajdonosok nagyobb mértékben (32,5 %) találtak bőrproblémákkal, mint a dán francia bulldog tulajdonosok (14,8 %). A cavalier king charles spániel esetében teljes mértékben megegyeztek a magyar és a dán adatok (12,5 %). A chihuahuaakat nézve ismét kevesebb problémát észleltek a magyarok (3,8 %), mint a dánok (6,4 %). Bőrproblémákkal is legtöbbször a francia bulldogok küzdöttek, mind a magyar tulajdonosok, mind a dán tulajdonosok körében.

Légzőrendszert érintő problémákkal a chihuahua tulajdonosok találtak legtöbbször, a magyarok (19,2 %) és a dánok is (16,3 %). Valószínűleg azért a chihuahuanál fordult elő legtöbbször, mert jobban ki vannak téve a környezeti hatásoknak. Másodikként a magyaroknál (12,5 %) és a dánoknál is (14,8 %) a francia bulldog tulajdonosok jelentették kutyájuk köhögését, zihálását, vagy furcsa légzési hangjait. Lehetséges, hogy azért csak ennyi tulajdonos, mert a *brachycephal légúti obstrukciós szindrómában szenvedő kutyák tüneteit fajtajellegnek, normálisnak tekintették*. A magyar cavalier king charles spánielek egyáltalán nem sokszor szenvednek légzőrendszeri betegségben (0 %), szemben a dán tulajdonosok kutyáival (4,6 %).

A dán kutatásban résztvevők elenyésző mértékben, kevesebb, mint 1%-ban vettek észre kutyáiknál idegrendszeri problémákat, ami sokszor fordult elő, kivéve a chihuahua tulajdonosokat (2,2 %), míg a magyaroknál magasabb mértékben figyeltek meg görcsöt, instabilitást, egyensúlyi problémákat, chihuahuaáknál 3,8 %-ban, francia bulldogoknál 2,5 %-ban.

Magyar francia bulldog tulajdonosok nem sokszor vettek észre viselkedési problémákat kutyájuknál (0 %), szemben a dán tulajdonosokkal (5,5 %). A dán válaszadók között a cavalier king charles spánieleknél fordult elő legkevesebbszer (4,6 %), de ugyanebben a fajtában a magyaroknál még kevesebb mértékben, 4,2 %-ban, fordult elő.

Legtöbbször chihuahuaáknál figyeltek meg agressziót, tisztátlanságot, zajjuktól való félelmet, vagy az egyedüllétől való félelmet a magyarok (7,7 %) és a dánok (10,1 %) is.

5.5.2. Egészség és viselkedési problémák, amik állatorvosi beavatkozást igényeltek

Sokszor voltak állatorvosnál gastrointestinális problémával a magyar tulajdonosok a dán tulajdonosokhoz képest. Cavalier king charles spániel tulajdonosok (12,5 %) 10,2 %-kal, chihuahua tulajdonosok (7,7 %) 7,7 %-kal, francia bulldog tulajdonosok (7,5 %) 5,9 %-kal többször kérték állatorvos véleményét gyomor-bél panaszok miatt.

Bőrproblémákkal is többször fordultak állatorvoshoz a magyar tulajdonosok, a dánokhoz képest. Legtöbbször a francia bulldogok (20 %) szenvedtek bőrproblémákkal a magyar válaszadókat tekintve, míg a dánoknál a francia bulldogok (9,2 %) és a cavalier king charles spánielek (9,2 %) egyenlő mértékben, viszont a magyar cavalier king charles spánieleknél ez a szám is magasabb volt (16,7 %). Chihuahuaikat kellett az állatorvosoknak a legkevesebbszer bőrelváltozással, vakaródzással, fülgyulladással, bűzmirigy problémákkal kezelniük mind magyar (3,8 %), mind dán (2,9 %) oldalról.

Légzőrendszeri problémákkal is sokkal többször vitték társállatukat állatorvosi kezelésre a magyar tulajdonosok a cavalier king charles spániellel rendelkezőket kivéve (0 %), akik még a dán cairn terrier tulajdonosoknál is kevesebbszer (0,7 %) találkoztak ezzel a problémával. A chihuahuaák aránya 15,4 % a dán 1,4 %-hoz képest, a francia bulldogoké pedig 7,5 % a dán 2,2 %-ához képest.

A magyar cavalier king charles spániel tulajdonosok idegrendszeri problémával sem sokszor találkoztak (0 %), ahhoz képest, hogy a dánoknál ez a fajta került legtöbbször állatorvoshoz (0,9 %). A dán francia bulldogoknál és chihuahuaáknál ez az arány 0 % volt, míg a magyaroknál 2,5 % és 3,8 %, tehát a magyar kutyákat az idegrendszert érintő problémákkal is többször vitték állatorvoshoz.

Szívproblémák a dán tulajdonosok körében csak a cavalier king charles spániel (0,9 %) és a cairn terrier (0,3 %) tulajdonosoknál fordult elő sokszor, míg a magyar kutyatulajdonosok esetében egyik kutyafajtát sem kellett sokszor állatorvoshoz vinni szívproblémákkal.

Viselkedési problémák, mint agresszió, tisztátlanság, zajjuktól való félelem, vagy az egyedüllétől való félelem csak a magyar chihuahua tulajdonosoknál fordult elő sokszor (3,8 %), a többi magyar kutyánál, és az összes dán kutyánál 0 % volt az összesített válasz.

Legtöbbször gastrointestinális, bőr és légzőrendszeri problémákat tapasztaltak kutyáiknál a magyar és a dán tulajdonosok is, attól függetlenül, hogy állatorvosi kezelést igényelt az elváltozás, vagy nem. A magyar tulajdonosoknál többször fordult elő mindegyik probléma, állatorvos bevonásától függetlenül. Legnagyobb mértékben a francia bulldogok szenvedtek valamilyen betegségtől, legtöbbször bőrproblémával küzdöttek, akár állatorvoshoz vitték a kutyákat, akár nem. A chihuahua tulajdonosok szembesültek a legtöbbször légzőrendszeri, viselkedési és idegrendszeri problémákkal. Cavalier king charles spánieleknél állatorvosi segítséget igénylő gyomor-bél problémák jelentkeztek a legtöbbször, de amikor nem kellett állatorvoshoz fordulni, akkor a francia bulldog tulajdonosok többször jelentették a problémát. A dán cairn terriereknél fordult elő a legkisebb mértékben, vagy második legkisebb mértékben bármely szervrendszer megbetegedése.

5.5.3. Állatorvosi költségek

Az előző éves állatorvosi és gyógyszerköltségeket nézve a dánok költöttek többet a magyar tulajdonosokkal szemben, de ez adódhat az eltérő állatorvosi díjszabásokból is, viszont megfigyelhető így is a francia bulldog tulajdonosok nagyobb költsége a többi fajtához viszonyítva.

5.6. Különbségek a tulajdonos-kutya kapcsolat minőségében

A 23 tulajdonos-kutya közötti kapcsolatra irányuló állítás közül kettőt kivéve (Számomra a kutyám csak egy kutya/Nem kötődöm különösebben a kutyámhoz.), a többi 21 értékelésének átlagát összeadva megkapjuk az átlagos tulajdonos-kutya kapcsolat erősségét. A kötődés a magyar tulajdonosok részéről mindegyik fajta esetében sokkal erősebb, mint a dán tulajdonosoknál. 94,1 átlagos pont a cavalier king charles spániel esetében 64,9 ponthoz viszonyítva, 93,9 pont a francia bulldogok esetében a 65,1 ponthoz viszonyítva, 93,7 pont a chihuahuaák esetében a dán 69,2 ponthoz viszonyítva. Hatalmas különbségeket találunk az egyes állításokat taglalva, például a „A kutyák ugyanannyi tiszteletet érdemelnek, mint az emberek.” válaszait vizsgálva: 82,5 %-a a francia bulldog tulajdonosoknak, 79,2 %-a a cavalier king charles spániel tulajdonosoknak, 76,9 %-a a chihuahua tulajdonosoknak teljes mértékben egyetértett szemben a dánoknál: chihuahua tulajdonosok 61 %-ban, francia bulldog tulajdonosok 50 %-ban, cavalier king charles spániel tulajdonosok 47 %-ban, cairn terrier tulajdonosok 35 %-ban értettek teljes mértékben egyet az állítással. „Szinte bármit megtennék, hogy gondoskodni tudjak a

kutyámról.” válaszait nézve magyar oldalról a chihuahua tulajdonosok 92,3 %-ban, a francia bulldog tulajdonosok 85 %-ban, a cavalier king charles spániel tulajdonosok 83,3 %-ban értettek teljes mértékben egyet a dánokhoz összehasonlítva: chihuahua gazdiknál 70 %, francia bulldog tulajdonosoknál 62 %, cavalier king charles spániellel rendelkezőknél 56 %, cairn terrier tulajdonosoknál 43 % értett teljes mértékben egyet. Ez a szoros kötődés nem párosult a kutya megjelenésének nagyobb mértékű favorizálásával, ahogyan a dán kutatásban, viszont a kötődés szintjének fokával nőtt a kutyavásárlás motivációjánál a fajtaattribútumok iránti fontosság. A kapcsolat erősségének növekedésével a betegségek megjelenésének gyakorisága is magasabb volt, ahogy a dán kutatásban az ottani tulajdonosoknál is, de mivel a magyaroknál erősebb volt a kötődés, így a panaszok gyakorisága is több volt a dánokéhoz képest.

Ez magyarázható azzal, hogy a gondoskodó viselkedés erősítheti a kutya-gazda kapcsolatot. Emellett a nagyobb kötelezettség (97 %-ban a tulajdonos viseli a legnagyobb felelősséget a kutya iránt), a több együtt töltött idő (82 %-ban a tulajdonos foglalkozik a legtöbbet a kutyával) és a látogatásokkor együttlét (csak 10 % nem viszi soha baráti látogatásokkor magával a kutyát) összeköthető a tulajdonos-kutya kapcsolat erősségével. (Sandøe et al., 2017)

5.7. Új kutya vásárlása

A több egészségügyi probléma ellenére a dán tulajdonosoknál nagyobb mértékben terveznek biztosan ugyanolyan fajtájú kutyát a francia bulldog tulajdonosok (15,8 %-kal nagyobb arányban), a cavalier king charles spániel tulajdonosok (19,4 %-kal) és a chihuahua tulajdonosok (21 %-kal) is.

Valószínűleg ugyanolyan fajtájú kutyát hasonló mennyiségű magyar tulajdonos tervez: francia bulldog tulajdonosoknál 1,9 %-kal nagyobb arányban, a cavalier king charles spániel tulajdonosoknál 3,3 %-kal kevesebben és a chihuahua tulajdonosoknál 2,1 %-kal nagyobb arányban. (Sandøe et al., 2017) Ez azt mutatja, hogy hiába szembesültek a magyar tulajdonosok sokszor állatorvosi kezelést igénylő, vagy nem igénylő betegségekkel, akkor is ugyanolyan fajtájú társállatot vesznek legközelebb is. Számukra nem az egészségügyi tényező, az állat jóléte számít, hanem a külső, a fajta egyéb jellegei, vagy a mások által róluk alkotott kép, az irányítás, vagy hatalom iránti vágy, és így társállataikat inkább státusszimbólumként tartják számon. A divat, különböző hóbortok, és a népszerűség sokkal nagyobb befolyásoló tényező a magyar tulajdonosok körében, mint a társállat egészsége.

6. Összefoglalás

A magyar kutyatulajdonosokat kevésbé befolyásolta a kutyavásárlásnál a megjelenés, de nagyobb mértékben tartották fontosnak a fajtabélyegeket. Az ár és a fajta könnyű megtalálhatóságát a magyar tulajdonosok sokkal fontosabbnak találták, mint a dán tulajdonosok. A magyar gazdiknak fontosabb volt a kutya személyisége. Ahogyan a dán kutatásban, úgy a magyar eredményeknél is a chihuahua tulajdonosokat befolyásolta a legkisebb mértékben a kutya személyisége.

Legtöbbször gastrointestinális, bőr és légzőrendszeri problémákat tapasztaltak kutyáiknál a magyar és a dán tulajdonosok is, attól függetlenül, hogy állatorvosi kezelést igényelt az elváltozás, vagy nem. A magyar tulajdonosoknál többször fordult elő mindegyik probléma, állatorvos bevonásától függetlenül. Legnagyobb mértékben a francia bulldogok szenvedtek valamilyen betegségtől, legtöbbször bőrproblémával küzdöttek, akár állatorvoshoz vitték a kutyákat, akár nem. A chihuahua tulajdonosok szembesültek a legtöbbször légzőrendszeri, viselkedési és idegrendszeri problémákkal. Cavalier king charles spánieleknél állatorvosi segítséget igénylő gyomor-bél problémák jelentkeztek a legtöbbször, de amikor nem kellett állatorvoshoz fordulni, akkor a francia bulldog tulajdonosok többször jelentették a problémát.

A tulajdonos-kutya közötti kapcsolat a magyar tulajdonosok részéről mindegyik fajta esetében sokkal erősebb, mint a dán tulajdonosoknál. Ez a szoros kötődés nem párosult a kutya megjelenésének nagyobb mértékű favorizálásával, ahogyan a dán kutatásban, viszont a kötődés szintjének fokával nőtt a kutyavásárlás motivációjánál a fajtaattribútumok iránti fontosság. A kapcsolat erősségének növekedésével a betegségek megjelenésének gyakorisága is magasabb volt.

A magasabb számú egészségügyi problémák ellenére a dán tulajdonosoknál nagyobb mértékben terveznek biztosan, vagy valószínű ugyanolyan fajtájú kutyát a magyar tulajdonosok (mind a három fajtát tekintve). Ez azt mutatja, hogy hiába szembesültek a magyar tulajdonosok sokszor állatorvosi kezelést igénylő, vagy nem igénylő betegségekkel, akkor is ugyanolyan fajtájú társállatot vesznek legközelebb is. Számukra nem az egészségügyi tényező, az állat jóléte számít, hanem a külső, a fajta egyéb jellegei, vagy a mások által róluk alkotott kép, az irányítás, vagy hatalom iránti vágy, és így társállataikat inkább státuszszimbólumként tartják számon. A divat, különböző hóbortok és a népszerűség sokkal nagyobb befolyásoló tényező a magyar tulajdonosok körében, mint a társállat egészsége.

7. Summary

The Hungarian owners were less inclined to be motivated by distinctive appearance, than Danish owners when acquiring these breeds, but were more motivated by breed attributes and the dogs personality. Easy to find a dog of this breed and the price were more important for the Hungarians. As in the Danish research, as for the Hungarian Chihuahua owners were less motivated by the personality of the dog prior to acquisition.

In the most cases Hungarian and Danish owners as well experienced gastrointestinal, skin or respiratory problems, both those requiring and not requiring veterinary treatment. Hungarian owners in all breed were more inclined to report that their dog had experienced any health issues, than Danish owners. Owners of French Bulldogs reported the most health and behavior problems in both categories, especially skin problems. Owners of Chihuahuas faced the most with respiratory, behavioral and nervous system problems. Owners of Cavalier King Charles Spaniels had the highest level of experiences with gastrointestinal problems, that required veterinary treatment, but when that did not require veterinary treatment, than owners of French Bulldogs reported the most gastrointestinal problems.

The Hungarian owners had higher level of attachment to their dogs in all breed, but this strong relationship were not positively associated with the motivation by the distinctive appearance prior acquisition. In contrast, higher level of attachment were positively associated with more motivation by the breed attributes when acquiring these breeds. Higher rates of frequently occurring health and behavior problems experienced by owners were positively associated with the quality of the relationship.

In despite of more health and behavior problems occurred than by the Danish owners, the Hungarian owners „for sure” or „maybe” plan to acquire the same breed again in all breeds. This shows, that the Hungarian owners will procure the same breed again, despite the frequently experienced health issues wether those requiring or not requiring veterinary treatment. These people not choose their dogs based on health and welfare, they are more motivated by appearance, other breed attributes, social opinion, desire for status or control, they have a pet as status markers. The fashion, fad and popularity are higher influential factors for Hungarian owners, than the companion animals health and welfare.

8. Irodalomjegyzék

Archer J, Monton S. (2011): Preferences for infant facial features in pet dogs and cats. *Ethology*. 117(3): 217-226.

Asher L, Diesel G, Summers JF, McGreevy PD, Collins LM. (2009): Inherited defects in pedigree dogs. Part 1: Disorders related to breed standards. *Vet J*. 182(3): 402-411. doi: 10.1016/j.tvjl.2009.08.033 PMID: 19836981

Beverland MB, Farrelly F, Lim EAC. (2008): Exploring the dark side of pet ownership: Status- and controlbased pet consumption. *J Bus Res*. 61(5): 490-496.

Coren, S. (1999): Do people look like their dogs?, *Anthrozoös*, 12:2, 111–114.

Elliott R. (1998): A Model Of Emotion-Driven Choice, *Journal of Marketing Management*, 14:1-3, 95-108, doi: 10.1362/026725798784959408

Hecht J, Horowitz A. (2015): Seeing dogs: Human preferences for dog physical attributes. *Anthrozoös*. 28(1): 153-163.

Herzog H. (2006): Forty-two thousand and one Dalmatians: Fads, social contagion, and dog breed popularity. *Soc Anim*. 1(2006): 383-397.

Leppänen M, Paloheimo A, Saloniemi H. (2000): Attitudes of Finnish dog-owners about programs to control canine genetic diseases. *Prev Vet Med*. 43(3): 145-158. PMID: 10782594

Packer R, Hendricks A, Burn CC. (2012): Do dog owners perceive the clinical signs related to conformational inherited disorders as 'normal' for the breed? A potential constraint to improving canine welfare. *Anim Welf*. 21(1s): 81-93.

Payne C, Jaffe K. (2005): Self seeks like: Many humans choose their dog pets following rules used for assortative mating. *J Ethol*. 23(1): 15-18.

Redmalm D. (2013): Holy bonsai wolves: Chihuahuas and the Paris Hilton syndrome. *Int J Cult Stud.* 17(1): 93-109.

Riecks TW, Birchard SJ and Stephens JA (2007): Surgical correction of brachycephalic syndrome in dogs: 62 cases (1991-2004). *Journal of the American Veterinary Medical Association* 230:1324-1328. <http://dx.doi.org/10.2460/javma.230.9.1324>

Roy MM, Christenfeld NJ. (2004): Do dogs resemble their owners? *Psychological Science*, 15, 361–363.

Roy MM, Christenfeld NJ. (2005): Dogs still do resemble their owners. *Psychological Science*, 16(9): 743.

Rusbridge C, Knowler SP. (2003): Hereditary aspects of occipital bone hypoplasia and syringomyelia (Chiari-like malformation) in cavalier king charles spaniels. *Veterinary Record*, 153: 107-112.

Sandøe P, Kondrup SV, Bennett PC, Forkman B, Meyer I, Proschowsky HF, et al. (2017): Why do people buy dogs with potential welfare problems related to extreme conformation and inherited disease? A representative study of Danish owners of four small dog breeds. *PLoS ONE* 12(2): e0172091. doi:10.1371/journal.pone.0172091

Summers JF, Diesel G, Asher L, McGreevy PD, Collins LM. (2010): Inherited defects in pedigree dogs. Part 2: Disorders that are not related to breed standards. *Vet J.* 183(1): 39-45. doi: 10.1016/j.tvjl.2009. 11.002 PMID: 19963415

Tesfom G, Birch NJ. (2012): Does definition of self predict adopter dog breed choice? *Int Rev Public Nonprofit Mark.* 10(2): 103-127.

Veevers JE. (1985): The social meaning of pets: Alternative roles for companion animals. *Marriage Fam Rev.* 8(3-4): 11-30.

Zwick D, Dholakia N. (2006): The epistemic consumption object and post social consumption: expanding consumer-object theory in consumer research. *Consumptions Mark Cult* 9(1):17–43.

9. Köszönetnyilvánítás

Szeretném megköszönni témavezetőmnek, Maróti-Agóts Ákos egyetemi docens úrnak diplomamunkám elkészítésében nyújtott munkáját, segítségét és támogatását. Szeretném megköszönni Kapitány Balázsnak a kérdőív megfelelő formába öntésében nyújtott segítségét. Továbbá szeretném kifejezni köszönetemet a kérdőívet kitöltő magyar kutyatulajdonosoknak.